
Andrea Bokníková

**Zo slovenskej poézie šesťdesiatych rokov 20. storočia
II**

Kaleidoskopy

Viacere texty vznikli v rámci grantových projektov:

VEGA 1/0319/08 *Interpretácia a poetika poézie*,
VEGA V – 11 – 110 – 00 *Reflexie slovenskej poézie*.

Na dokončenie rukopisu knihy autorka získala štipendium Literárneho fondu.

© PhDr. Andrea Bokníková, PhD., 2012

Recenzenti: Fedor Matejov, CSc.
doc. PhDr. Zoltán Rédey, PhD.

Vedecká redaktorka: prof. PhDr. Mária Kusá, CSc.

Za odbornú stránku tejto publikácie zodpovedá autorka.

ISBN 978-80-223-3298-9

OBSAH

KALEIDOSKOPY – O SKUPINE, OBRAZNOSTI, MOTÍVOCH A NÁMETE VYBRANÉHO DESAŤROČIA 7

K OSUDOM A NAJMÄ K PRÍNOSOM TRNAVSKEJ SKUPINY – KONKRETISTOV 8

Profil skupiny (z rokov 1956 až 1973) 8

Zámer profilu: hovoriť viac o prínosoch než o osudoch 8

Dve modifikácie skupiny 9

Kontúry niektorých prínosov, najmä do pôvodnej poézie 16

Novátorstvo v zobrazení príbehov ako prínos Trnavskej skupiny – konkretistov 23

Signály príbehov 23

Nielen lyrizmus, ale aj prozaizácia 23

Obrazná až ornamentálna uvádzacia veta a inšpirátor konkretistov – Milo Urban 27

Sila zvukov – Ondruš 30

Sila ticha – Mihalkovič 31

Sila okolností, v ktorých odznela reč – Vadkertiiová 34

Obrazný dialóg a celkové novátorstvo (súhrn problémov) 36

NOVOMESKÉHO POÉZIA V „PRÍBEHU“ TVAROV (MARGINÁLIE K PRÍTOMNOSTI BÁSNIKA V ŠESŤDESIATYCH ROKOCH 20. STOROČIA) 53

Básnikove zbierky šesťdesiatych rokov (simultánnosť)
a ohlasy druhých na tie predchádzajúce (retrospektívnosť) 53

Retrospektívna prítomnosť 55

Prvé stretnutie M. Rúfusa s L. Novomeským

– organické prepojenie témy a tvaru básne 55

Ohlas na L. Novomeského zo strany konkretistov

– príbuzný obraz hmotného sveta 57

Prihlásenie sa L. Novomeského i konkretistov k poetizmu

– podoby obrysovej metafory 58

Obdiv V. Šikulu k L. Novomeskému

– hravosť a melodický záznam obyčajnej reči 61

Simultánná prítomnosť 63

Druhé stretnutie M. Rúfusa s L. Novomeským

– od tvarov materiálnych k tvarom duchovným 63

Básnický pohľad a objektívny záznam 67

K odkazu básnika imaginácie i prenikavej myšlienky 67

OD SPODOBUJÚCEJ OBRAZNOSTI K „INFORMELOVEJ“
(MALÁ ÚVAHA O POSUNE VO VIZUALITE OBRAZOV
SLOVENSKEJ POÉZIE V DRUHEJ POLOVICI ŠEŠŤDESIATYCH
A ZAČIATKOM SEDEMDESIATYCH ROKOV) 73

Hľadanie podobností medzi tvarmi (spodobujúca obraznosť) 73

Tvarové analógie a ich variácie 73

Tvar ako zdroj významového diania 77

Dôraz na energiu, víry, živly – bez tvarosť („informelová“ obraznosť) 78

Od vnímateľných tvarov k nevnímateľným procesom 78

Rušenie centra a okolia v obzore 81

Obraznosť, ktorá už nechce byť prekonaním prírody, ale jej pokračovaním 82

K MOTÍVOM SLOVENSKEJ POÉZIE DRUHEJ POLOVICE
PÄŤDESIATYCH A ŠEŠŤDESIATYCH ROKOV 20. STOROČIA
(SONDY DO BÁSNÍ KONKRETISTOV A IM PRÍBUZNÝCH AUTOROV) 87

Charakteristika kľúčových pojmov 87

Teoretický exkurz 90

K jednotlivým topickým motívom 92

Luna a mesiac 92

Vajíčko 96

Vápno 99

Kováč 101

Niekoľko viet na záver o všednosti a exkluzivite 103

NÁMET KÚPANIA V SLOVENSKOM UMENÍ
ŠEŠŤDESIATYCH ROKOV 20. STOROČIA 108

Vstup do problematiky a náčrt prehistórie 108

Avantgardné verzie námetu 111

Najčastejší výskyt: roky 1956 až 1966 116

Interpretačné nazretia do poézie, prózy a filmu

prvej polovice šesťdesiatych rokov 120

Svadobná cesta Jána Stacha – nočné kúpanie v prírode 120

Pyramída Jána Šimonoviča – vlnenie vody, vlny svetla 122

Popoludnie na terase Petra Jaroša – čas oddychu a jeho rekvizity 123

Slnko v sieti Štefana Uhra, Alfonza Bednára a Stanislava Szomolányiho

– poetické obrázky i hĺbková symbolika 126

Fragmenty najmä o druhej polovici šesťdesiatych rokov 129

Epizodické spracovania námetu 129

Od estetiky príjemnosti k estetike presýtenosti 131

Ešte jeden prierez ťažiskovými literárnymi textami 134

**BÁSNICKÝ OBRAZ, HLASY A TVARY V SÉRII SKÍC
(NAMIESTO ZÁVERU) 141**

Obraz 142

Premenlivosť obrazu 142

Metafora a prelínanie sfér univerza 145

Gramatické a negramatické čítanie 147

Obraz ako inscenovaná reč, poézia aj ako distribúcia hlasov 149

Obraz a gesto postavy 155

Obraz a vizuálne tvary v evokovanom svete 159

Bizarnosť a grotesknosť v proporciách obrazu 160

Exkurz k motívu úst 162

K emocionálnym účinkom bizarnosti a grotesknosti 163

Emócie čitateľov, naladenie píšuceho 166

Tvorba obrazu a príroda 168

Dve podoby kreativity 168

„Živelná“ obraznosť (bez pevných hraníc medzi vecami) 175

Príroda, pominuteľnosť, akčné umenie 179

Potreba organickej poézie 181

„Mimézis“ ako sila predstavovania, nielen napodobňovania 182

From Slovak poetry of the 1960's: Portrayal studies, reconstructions, kaleidoscopes 191

Bibliografická poznámka 199

Menný register 202